

Stand van zaken notitie herijking/lobby

Interne notitie terugkoppeling lopende acties en discussie tbv controlecommissie

- In december en januari zijn meerdere bijeenkomsten geweest over de opdracht die er moet worden geformuleerd voor de **onderzoeksagenda naar de centrumfunctie**. Dit komt voort uit de discussie dat de centrumfunctie veel te hoog gewaardeerd wordt als kostenverklaring in het Sociaal Domein (dat is althans de mening geweest van de niet-stedelijke gemeenten, en de ROB (Raad Openbaar Bestuur) heeft ook vraagtekens bij deze maatstaf in het SD). De centrumfunctie komt voort uit de gedachte in het klassieke domein (dus waar bv infra en cultuur in zit). Grote steden hebben door hun functie in de regio extra kosten voor bv theaters, en daarom zit er in het klassieke domein een centrummaatstaf. Dat deze nu gebruikt wordt in het SD daar zijn vraagtekens bij gezet.
De onderzoeksopdracht is ook veranderd: onderzoek naar de stapeling van kosten/problemen in het sociaaldomein.
Er is veel discussie geweest wat de onderzoeksvragen moesten zijn, maar ze liggen er nu. De uitvraag (de aanbesteding) kan nu gedaan worden. De doorlooptijd van het onderzoek is geschat op 9 maanden.
- Er is een tweede onderzoek toegezegd door BZK en dat gaat over de OEM, de **overige eigen middelen**. Dit komt voort uit de discussie dat gemeenten een "korting" krijgen omdat ervan uit wordt gegaan dat elke gemeente ook eigen middelen heeft om zaken te bekostigen. Wie meer mogelijkheden heeft om eigen middelen op te halen, moet ook minder krijgen uit het gemeentefonds is de gedachte hierachter. Dit gaat bijvoorbeeld over het hebben van winsten uit een grondbedrijf of "bankieren". In het hele proces om tot een nieuwe opzet van het Gemeentefonds te komen is men er niet in geslaagd een goede formule voor te vinden voor het onderling verrekenen van deze overige eigen middelen. In de voorgaande concepten hebben meerder varianten gezeten en op het laatst, na kritiek op de vorige ideeën om eigen middelen te verrekenen, heeft BZK plots een bedrag per inwoner gepakt. Wij zijn het hier niet mee eens, want de schatting is dat een gemeente ongeveer 120 euro per inwoner uit eigenmiddelen weet te krijgen. Maar in het noorden halen wij ongeveer 60 euro. Het feit dat er nu alle gemeenten in de OEM gelijk worden gesteld terwijl er grote verschillen zijn is wat ons betreft totaal niet juist.
Er wordt nu ook een onderzoek gestart wat een betere verrekening voor de OEM zou zijn. Deze onderzoeksopdracht is al een tijdje klaar, maar wordt nu gelijktijdig met het onderzoek naar de centrumfunctie in de markt weggezet zodat adviesbureaus zich kunnen melden voor deze onderzoeken.
- Vanuit de VFG en VGG draaien wij mee in deze twee onderzoeken. Zelf schuif ik aan bij de centrumfunctie en Groningen bij de OEM. Als de nieuwe ambtelijke lobbygroep staat dan worden teken herverdeeld.
Aandachtspunt bij de onderzoeken is dat ze straks met **allerlei conclusies** komen, en waar komt dit dan bij elkaar en wat gaat BZK er mee doen. Want voorstellen hebben ook weer effect mogelijk om elkaar. Naast deze twee onderzoeken loopt er ook nog een **grootstedelijk onderzoek**. Dit hebben de grote steden geïnitieerd; wat zijn specifiek kosten voor de grote steden (100.000+)/
- Er is ook overleg geweest over **de motie van de verschillenanalyse** die wij vanuit VFG/VGG hebben opgesteld en die in de kamer is aangenomen (onderzoek waarom gemeenten onverklaarbaar gekort worden). BZK heeft aan de kamer geantwoord dat deze motie onderdeel wordt van de onderzoeksagenda naar de stapeling van de sociale problematiek. Ze

hebben dit nu ook verwoord in de opdracht op ons verzoek. Het is magertjes en we volgden dit als VFG/VGG om te kijken of dit inderdaad zo goed uit de verf komt of dat we nog wat anders moeten met deze motie.

- De VFG heeft een notitie gemaakt waarin zij vraagt aan de leden om extra middelen vrij te maken voor de VFG om de lobby herijking en de inzet op de verbreding belastinggebied te bekostigen. Over dit voorstel moet gestemd worden op de ALV, dit is in april. In dit voorstel staat ook een kostenvergoeding voor gemeenten die veel werk erin steken. De gemeenten Opsterland en Sudwest zijn intern in overleg om te kijken of zij aan kunnen haken. Met Opsterland is al vrij actief contact, vooral ook om hun inzet in het P10 (plattelandsgemeente samenwerking) af te stemmen. In Groningen speelt de gemeenten Groningen een waardevolle rol en de gemeente Het Hogeland.
- Op 9 februari is er een bestuurlijke bijeenkomst over de **verbreding van het belastinggebied**. Hiervoor zijn alle pfh financiën uitgenodigd van Groningen en Fryslân. Het is bedoeld om de gemeenten bewust te maken van de discussie die er gaande is en welke impact dat kan hebben. Als dat beter in beeld is kan de VFG/VGG haar inzet beter afstemmen met haar leden en een duidelijke koers bepalen. Het is op dit moment een onderwerp wat overal opkomt, waar ook rapporten en presentaties over verschijnen, maar wat nog lastig vast te pakken is aan de hand van een concrete agenda/projectleider oid. 9 februari is Maarten Allers uitgenodigd, hij is ook betrokken bij notities die over de verbreding van het belastinggebied zijn verschenen. Onderaan de notitie een link voor eventueel meer informatie over dit onderwerp. In de controlecommissie proberen we een terugkoppeling te geven uit dit overleg.
- BZK heeft contact opgenomen naar aanleiding van onze vraag over de **analyse naar de kosten van het Sociaal Domein**. In een brief aan de tweede kamer gaf de minister aan dat de analyse was uitgevoerd (was een oproep van de ROB om hier naar te kijken) en dat er geen opvallendheden waren. Wij wilden dit rapport omdat het er op lijkt dat de gebruikte data voor de schattingen van het nieuwe model (2017) na dit tijd veranderd zijn. Namelijk dat de kosten van kleine gemeenten pas later zijn toegenomen en het model de kostenontwikkeling dus niet goed volgt. BZK heeft aangegeven dat er geen rapport is maar wel de analyses. Zij gaan binnenkort een toelichting geven op de wijze waarop ze de analyses hebben gedaan. Ook geven ze aan dat er dit jaar weer een analyse wordt gehouden en we dan wel een rapport kunnen krijgen.
- Er is contact met de VNG over het AEF rapport over de **verdeelsleutel** van de klimaatmiddelen. Aan de controlecommissie is toegezegd dat deze dan als verdeelcasus worden behandeld. Vorige week is nog weer contact geweest met VNG waar het rapport blijft, het antwoord is dat het er elk moment kan zijn...
- Daarnaast wordt er veel overleg gevoerd over het ravijn van 2026. Hier zitten ook hele technische discussies achter over opbouw kosten, LPO etc. De minister heeft recent ook een aantal **kamervragen** beantwoord waar ze ingaat op de financiële positie van gemeenten. De reactie van de minister is als bijlage bij de notitie gevoegd.
- Er is weer overleg met de provincie geweest over de herijking van het **provinciefonds**. En over het alternatief voor de opcenten. Landelijk wordt gesproken over betalen naar gebruik. We hebben de provincie wederom aandacht gevraagd voor de sociaal maatschappelijke neven effecten als er een vorm van "rekeningrijden" wordt ingevoerd.

<https://vng.nl/nieuws/vng-pleit-voor-zorgvuldige-uitbreiding-belastinggebied>